

Виходячи після збірки з ганку будинку, де жив Водосвятський, Олеся раптом схопила Вадима під руку, хутко потягнула вперед і зляканим шопотом заговорила:

— Ходімте швидче, ходімте! Господи, ще тільки цього не вистарчило!

Вадим здивувався. Він помітив, що Олеся глянула убік, як виходила, і від цього схопила його руку. Він також дивився туди й нічого особливого не бачив. Правда, недалечко, спершись на лихтарь, стояв якийсь чоловічок в чорному капелюсі і в пальті немов у талію. Але не він же її так схвилював.

— В чому річ? — спитав Вадим тихо.

Олеся, не відповідаючи й не повертаючи ні в один бік голови, все так само швидко йшла вперед. Коли вони одійшли кроків на двадцять від дому Водосвятського, Олеся неголосно сказала:

— Озирніться й подивіться, іде хто-небудь за нами. Але старайтесь непомітно.

Вадим озирнувся. Кроків за двадцять від них ішов той самий чоловічок, що стояв під лихтарем. Щоб заспокоїти Олесю, Вадим сказав:

— Ні, нема нікого...

Олеся зняла свою руку з руки Вадима й з полегченням проговорила:

— Слава Богу. Там коло лихтаря стояв Ганжула, один тут такий собі літератор нещасний. Він мене, хто його зна за що, весь час переслідує. Куди б я не пішла, він зараз же звідкись береться й підходить до мене. Я його без жаху й огиди не можу бачити, а він лізе з якимись зітханнями, з уайльдовськими позами, словами якимись. Іде чи ні?

Вадим знов, стараючись зробити це як найнепомітніше, озирнувся. Ганжула йшов на тому самому віддаленню, заклавши руки в кишені свого пальта.

— Ні, не видно... — сказав Вадим.

— Напевне, десь під стінами прокрадається. Я просто не знаю, що робить. А коли б зараз підійшов, я способна закричат на його, їй Богу. Цей ще гірший за тих. Ті хоч якимось... нормальніше свій шовінізм виявляють. А цей... він так насичений іменно гноєм ненависти, жовчі, злости проти кацапів, що гидко до його торкнутись. Корнійчук неестетично говорить на його, що він весь, як хронічний чиряк. Хе!

Олеся гидливо повела плечима й аж одвернулась убік.

Вадим був здивований: Олеся так говорила про чоловіка, лагідна, миролюбива, естетична Олеся? Або вже дуже була схвилювана історією Степана, або мала щось давнє проти Ганжули.

— Де ж він літературує? — спитав Вадим.

— Ах, єсть тут один убогий журнальчик, — Ганжула редактором його. Там купка обижених хлопчиків записує його всякою дурницею. Такий собі нещасенький. І взагалі вони всі такі нещасні, мізерні, що просто часом до сліз жалько їх. Головне, знаєте, що всі вони страшенні бездари, але ще більше зарозумілі. Я не знаю, Вадиме Трохимовичу, що це таке, як можна бути такими? У них усе слова такі, знаєте бучні, — модернізм, аристократизм, геніяльність. Один одного геніями називають. Серйозно, серйозно! Один видає тощ жалкеньку брошурку, а другий, друг його, до неї передмову й називає генієм. Навіть самі себе геніями називають. І все Уайльда пропагують. Боже, як би Уайльд знав, що він матиме таких прихильників!

— Ви щось маєте проти них особисте? — обережно спитав Вадим, косо подивляючись назад.

Олеся помовчала.

— Так, я маю особисте, але... Ні, ви не думайте, що я маю якусь злість, ворожість проти них. На них ніхто не зверта ніякої уваги й ставляться більше з гидливістю до їхньої “діяльності”. Але, знаєте, часом жалько їх і... дуже гидко. Вони дуже... як би вам сказати? — по-льокайськи неохайні. Коли ви трошки їх полащите, вони будуть страшно вихвалять все, зараз же в генії виведуть, діфірамби вам. А чимсь не догодить — завтра же після діфірамбів все однімуть і обіллють брудом з голови до ніг. Серйозно. Якись... я не знаю, чудні собі. Один час вони до небес вихваляли брата Модеста. Він давав їм трошки грошей на цей журнальчик. Не того, що співчував їхнім ідеям, а так... ну, просто через те, що треба піддержувати українську пресу. А потім перестав, бо вони в тому журнальчику тільки інсинуації, пльотки пускають і ніякої, властиво, нема там літератури. Проби пера гімназистиків. Дуже рідко удається їм виканючить що-небудь у справжніх літератів. Ну, і вони зараз же почали на Модю друкувати найбруднішу неправду. Мені так було тоді боляче, що я з тиждень місця не могла собі найти. А тепер цей самий Ганжула — уявіть собі! — без всякого сорому залицяється до мене, переслідує мене. Я йому говорю, що не хочу його бачити, говорити з ним, він же дума, що я так говорю тому, що я закохана в його. Самолубство якесь хоробливе, маніакальне. Він добре знає, що я не закохана (Господи!), але сам собі не хоче признатись. Уявляєте собі це? Жінка у його, дитина, а він закоханого Уайльда корчить. Я просто не розумію, що це таке! Але головне, що ця жовч, ненависть до всіх за те, що не признають і не помічають їх. Вони, щоб їх помічали, навмисно всякий бруд друкують. Ах, Бог з ними! Я, здається, візьму Зою й поїду в село жити. Я не можу в місті. Інтриги, заздрість, ворожнеча, злоба. Я сама цим заражаюсь і стаю собі гидкою. Правда, вам гидко, що я говорила так про цих?..

— Ні, але трохи здивувало... — тихо сказав Вадим.

Олеся промовчала, дивлячись вперед хмурими очима.

— Я не знаю, може, я це за Модю так говорю про них? — почала вона знов, неначе роздумуючи. — Але я й до того... і до того вони дуже не подобались мені. Я навіть... Ах, та Бог з ними! Хай собі. Подивіться, будь-ласка, ще раз, нема?

Ганжула йшов так само, уперто й не хапаючись.

— Ні, не видно.

— А ви чого такий чудний ці дні? — раптом спитала Олеся. — Я вас усе хотіла спитати. Ах, слухайте! Я ж вас вивела з збірки! Може, ви хотіли бути там? Так ви йдіть, я сама дійду, вже недалеко.

— Ні, я не хочу йти туди. Я прийшов, власне, щоб зробити одну пакість Але це завжди встигнеться.

Голос був рівний, жорсткий.

Олеся здивовано, боком подивилась на Вадима і трошки похилила голову.

— А ви чого така... чудна зо мною? — спитав несподівано Вадим з легким усміхом.

— Я?! Я зовсім не чудна...

— Може, я вас чимсь образив?

— Та ні, нічого. З чого ви взяли?

— Як ні, то й ні... — вьяло сказав Вадим і замовк; він бачив, що Олеся вже підняла голову й дивилась перед себе прищуреними очима.

До самого дому вони не сказали більше ні слова. Перед ганком Олеся зупинилась і, не подаючи руки, тихо, немов винувато проговорила:

— Зайдете до нас?

— Ні, Олеся Аркадівно, я не зайду... — простягаючи руку, стомлено промовив Вадим.

— Через що? Я заграю... Дома нема нікого...

Вадим пустив свою руку, подивився в землю, потім на Олесю, обвів очима її просто, але гарно вбрану постать і помалу з сумним докором сказав:

— Не треба бути нещирою, Олесю Аркадівно...

— Я нещира?! — дуже здивовано й трівожно скрикнула Олеся. — В чому? Коли?

На її милому “білому” лиці відбилась така щира й здивована засмученість, що Вадим знов простягнув руку й проговорив:

— Ну, я, може, помилився. Вибачте. І прощайте.

— Але в чому ж ви бачили нещирість? В тому, що запрошую вас до себе?

— Вибачте... Я так собі бовкнув.

— Ну, то ходімте, коли так.

— Ні, не піду. Тим паче не піду... — з натиском і якимось жорстко проговорив Вадим і, церемонно знявши свого кашкетика, уклонився й мовчки пішов назад. Олеся спочатку вражено дивилась йому вслід, а потім почервоніла, низько похилила голову й повільними задумчивими кроками пішла по сходах угору.